

Sesida dals

16 d'avrigl 2018

Communitgà ils

17 d'avrigl 2018

Protocol nr.

283

Incumbensa Noi-Togni

concernent l'introducziun da mesiras chantunalas envers persunas che vulan registrar firmas u instituziuns en il Grischun

Resposta da la regenza

Per illustrar cas d'abus en il sector da l'economia, da la sanadad e da la furmaziun menziunescha l'incumbensa ils dus cas "Universitad a Mustér / UniPoliSI" e "Fondazione OASIS" e crititgescha che persunas responsablas respectivas sajan anc adina inscrites en il register da commerzi. A l'inspecturat dal register funsil e register da commerzi mancan dentant pussaivladads per scuvrir – sin basa dals documents che ston vegnir inoltrads a chaschun da l'inscripziun – sche las persunas responsablas han l'intenziun d'eventualmain commetter operaziuns chastiablas. Questa incumbensa po vegnir ademplida mo da las autoritads da persecuziun penala. Plinavant n'èsi betg enconuschent al register da commerzi, sch'igl è vegnida averta ina procedura penala cunter ina persuna inscrites u betg. Er sche quai fiss enconuschent, mancass ina basa giuridica per stizzar talas persunas resp. questas firmas or dal register da commerzi u per interromper lur activitad commerciala. Pir cur ch'igl è visibel ch'ina firma n'è betg pli abla d'agir, po – sut tschertas circumstanzas – vegnir instradada ina procedura uffiziala d'annullaziun. Ina permissiun n'ha il chantun mai concedì a questa universitad apparenta. La lavur da publicitad da l'uffizi per la furmaziun media-superiura garantescha plinavant che mintga persuna interessada, er burgaisas e burgais da l'Italia, po s'infurmar davart la purschida da scolas autas, controllada dal stadi, sco er davart la qualitat e davart la renconuschientscha giuridica da las scolaziuns en mira. Ultra da quai intervegnan las autoritads da persecuziun penala, en quest cas las autoritads competentas dal Tessin, cunter operaziuns illoialas da las persunas responsablas. La "Fondazione OASIS" è ina fundaziun che stat sut la surveglianza da la confederaziun. Sche l'autoritad da surveglianza constatescha in cumportament penalmain relevant tar ils organs da la fundaziun, fa ella ina denunzia a las autoritads da persecuziun penala competentas.

L'opiniun che las autoritads chantunalas tolereschian cas d'abus, sto vegnir refusada. La regenza na tolerescha nagins abus. Correspudentamain prendan las autoritads chantunalas las mesiras che stattan en lur cumpetenza per impedir e per cumbatter

cunter abus, p.ex. en connex cun la fundaziun da firmas da chaschas da brevs, oravant tut en la Moesa. La collavuraziun tranter ils posts involvids è vegnida intensivada e coordinada pli fitg. Firmas en la Moesa, che vulan sa laschar inscriber en il register da commerzi, vegnan observadas rigurusamain, per ch'ins possa prender las mesiras correspondentas en cas d'in suspect d'abus. Cur che firmas dumondan ina permissiun da dimora per lur emploiadas ed emploiads, vegni controllà, sche questas firmas han in lieu da manaschi en Svizra; en cas d'irregularitads po vegnir examinada la legitimitad d'ina permissiun da dimora. La polizia chantunala fa scleriments preliminars davart las activitads da differentas societads en la Moesa. En cas d'in suspect concret d'in cumportament criminal vegn mintgamai instradada ina procedura penala. Plinavant èn er vegnidas prendidas mesiras da defensiun cunter emprovas da domiciliar purschidas da furmaziun nunseriusas en la Moesa. Cuzunt en connex cun la fundaziun da firmas è la libertad d'agir dentant limitada sin fundament dal dretg federal. Er la cunvegna davart la libra circulaziun (CLC) na conceda a las autoritads chantunalas betg la libertad d'agir ch'è eventualmain giavischada. Plinavant è il chantun dependent da la collavuraziun da las vischnancas; ellas enconuschian il meglier la situaziun al lieu. Las vischnancas ston annunziar irregularitads a l'uffizi cumpetent e far ina denunzia, sch'i dat indizis per acts chastiabels.

Uschenavant ch'i vegnan tematisadas mesiras dal chantun Tessin, stoi vegnir rendì attent che la dretgira administrativa dal chantun Tessin ha approvà ils recurs da la cumissiun da concorrenza cunter la lescha tessinaisa davart las interpresas commercialas (LIA). La LIA è vegnida giuditgada sco cuntraria al dretg federal. En quest regard po la LIA er vegnir considerata sco cuntraria a la CLC. La regenza resta consequentamain tar las mesiras che stattan a sia disposiziun e ch'ella ha gia prendì per impedir e per cumbatter cunter abus e cunter la fundaziun abusiva d'unitads giuridicas cuzunt en la Moesa.

Tenor la statistica criminala da la polizia 2017 è il dumber da malfatgs danovamain sa reduci tant en il chantun sco er en la Moesa. En il sector da la lescha federala davart las persunas estras e dal cudesch penal svizzer ha la Moesa – en la cumparegliaziun chantunala – ils pli paucs malfatgs per abitanta u abitant. Las mesiras prendidas fan pia effect.

Sa basond sin questas consideraziuns propona la regenza al cussegl grond da refusar questa incumbensa.

En num da la regenza

Il president:

Dr. Mario Cavigelli

Il chancelier:

Daniel Spadin